Hainakuu
28. päiv
2009
Nummõr
15 (186)
Leht mass erälde
ostõn 5 kruuni

UMA LEHT

VANA VÕROMAA RAHVA UMAN KEELEN LEHT

Intervjuu Võromaa taloliidu vahtsõ juhiga

Kae lk 2

Hurda Jakobi noorõ sugulasõ uurva suguvõsa luku

Kae lk 3

Ruitlanõ oppas, kuis tetä vaiht folgil ja tsolgil

Kae lk 4

Võro ja tõva keele vägi ütenkuun suurõ lava pääl

Üül vasta mineväst puulpäivä lauli Villändi folgipidol Perimüsmuusiga aida suurõn saalin ütenkuun tõva kurgulaulja Andrei Monguš ja nuur võro laulja Kalkuna Mari.

«Tegeligult olĺ ette nättü õnnõ tõva kurgulaulja kontsõrt, a trehvsimi minevä õdagu kokko ja pruuvsõmi mõnd laulu kuun laulda,» seleť Kalkuna Mari. «Andrei Monguš arvaś, et kats esierälist väikeist kiilt kõlasõ häste kokko ja nii tä minno üten hindäga laulma kutsõgi.»

Mari ja Monguš lauli kuun kolmõ võrokeelist luku: Kolga Raimondi sõnno pääle tettüt laulu «Ütsik täht», Trummi Riina sõnnoga luku «Vihmakõsõlõ» ja ütte rahvalaulu. Mari mängse kitarri ja laulsõ, Monguš tekḱ taustas kurgulaulu.

«Tõva rahvamuusika om iks võimsa ja põnnõv olĺ katõ nii erinevä keele vaihel köüdüst löüdä,» kõnõĺ Kalkuna Mari. Mitmõ inemise ütli tälle perän, et näide jaos olĺ tuu kontsõrt Villändi folgipido tipp.

UL

SAARÕ LIISI PILT

Kalkuna Mari lava pääl üten tuva kurgulaulja Andrei Mongušiga.

Pildinäütüs Võromaa latsi juttõ perrä

HARJU ÜLLE
ylle@umaleht.ee

«Mullõ miildüse Võromaa ja latsõ,» seletäs kunstnik Monica del Norte, passinimega Oro Deivi (38) tuud, mille tä joonist́ näütüsejago pilte koolilatsi võrokeelitside kirätöie kogomigu «Lõunahummogu lumm. Mino Võromaa 22» jaos.

3. põimukuu pääväl kell 15 tetäs Kandlõ kultuurimajan pidolidsõlt vallalõ noidõsammu Monica del Norte pilte näütüs. Avvohinna saava ka timahavadsõ võrokeelitside kirätöie võistlusõ «Mino Võromaa» parõmba kirotaja.

Paiga pääle om lubanu tulla ka kunstnik esi, kiä suvitas perrega Räpinä lähkül Sülgoja külän. Muido eläs tä Hispaanian. Säält kavvõst sõiduť tä siiä ka kõik Võromaa latsi juttõ perrä tsehkendedü pildi. «Autoga tõi är, tuuperäst teigi küländ vähäligu pildi, et saasi tuvva,» seletäs kunstnik esi.

Võrol saa Monica del Norte pilte ka osta. «Noidõ latsi vanõmbilõ, kink juttõ perrä pildi tettü omma, tii parra allahindlusõ,» lupa kunstnik. Pilte müümisest saad rahast and Monica del Norte tsipakõnõ ka Võro instituudilõ, selle et tä taht niimuudu võrokõisi tukõ.

Kunstnigulõ miildü võrokeelidse raamadu jaos pilte tetä. «Seo olĺ mu jaos nigu vahtsõ ussõ valla tegemine,» löüd tä. «Muido olli mu pildi päämidselt verevä plätserdise, a no sai tettüs jänessit ja linnukit!»

Monica del Nortel omma juurõ Lõuna-Eestin, puulvõrokõnõ-puulseto olĺ timä edimädse latsõ esä. «Võrokõsõ omma nigu andaluuslasõ – laskva võõra inemise umma ello ja omma kõva naĺasoonõga: ku pito peetäs, sõs om õks naĺla nabani!» seletäs kunstnik.

HARJU ÜLLE PILT

Monica del Norte kujond́ 22. «Mino Võromaa» kogomigu.

Kõivu Madis sai kanepidse hammõ

18. hainakuul peetül tõõsõl Kanepi raamatupääväl anti üle avvohind «Kanepine hame», tuu sai Kõivu Madis raamadu «Kähri kerko man Pekril» iist. Avvohinnas om kanepidsest kangast ummõld hamõ.

Põlva kihlkunnast peri tunnõdu kirämiis Kõivu Madis (79) om raamatit ja näütemänge kirotanu ka võro keelen.

«Vanaesäl om seo avvohinna üle väega hää miil,» üteĺ avvohinda vasta võtma tulnu Kõivu Madisõ tütretütär Tamme Ada.

«Kanepine hame» om avvohind, midä MTÜ Kanepi raamatuküla and vällä 10 aastat tagasi ilmunu raamadu iist, miä om aohamba purõmisõlõ vasta pidänü.

Tähtsä om, et raamatun olnu juttu Lõunõ-Eesti asjust, niisama om hää, ku sääl om nimmat Kanepit. Edimäne «Kanepine hame» lätś minevä aasta Kauksi Üllele romaani «Paat» iist.

Üten kanepidse hammõ preemiäga andas vällä ka Kalve Toomasõ eräpreemiät raamadu iist, kon tetäs juttu küläjoodikist. Minevä aasta sai tuu Ruitlasõ Olavi, timahava Kivirähä Andrus.

UL

Tulkõ Oravilõ Kaika suvõülikuuli!

KLAASI URMAS,
Kaika suvõülikooli rektor

Kaika suvõülikooli rektorin om mul au ja väega hää miil kutsu kõiki 7.–9. põimukuul Vahtsõliina kihlkunda Oravilõ.

Kaika suvõülikuul om iks vanna Võromaad piten ümbretsõõri käünü, 21. ülikuul om jõudnu rikka kultuuriluuga kanti: Oravilõ. Kõrraldaja omma kokko pandnu sisuka kava, mõni tähelepandminõ tuust: tunnõt oppaja ja kodo-uurja Lübecki Helve juhatas meid Orava aoluu ja kultuuriluu ratu pääl. Orava kandist peri ohvitsiir Kunnasõ Leo kõnõlõs Orava ku piiriviirse ala sõaaoluust. Oravat teedäs ku raudtii- ja teie sõlmpunkti, tuust kõnõlõs Rääski Mairo.

Esierälidse kaemisõ all om Vahtsõliina kihlkunna kiil ja kotussõnime, Orava külä Tsiberin, mõisa- ja sovhoosiaig Oravil. Kalla Urmasõ juhtmisõ all kullõmi hummogust tsirgulaulu ja laulami ka esi nii Urmasõ ku Järgi Urve vidämisel. Õdagist näütäse hinnäst lava pääl Orava rahvakultuuri kandja ja puulpäävä ka Krabi külätiatri.

Olõ-i Kaika suvõülikuuli vastavõtmisõ katsit egä perän eksämmi – tulkõ julgõhe! Egä tulõja saa anda uma jao tuus, et võro kultuur vanal Võromaal iks edesi püsünü ja kasunu.

Vanal Võromaal omma täämbä kultuuripiiri, mitte administratiivpiiri. Kultuurilinõ ütenolõminõ ja seo tundminõ võiva anda uskmalda suurõ väe üleilmastuvan ilman toimõ tulõmisõs.

Inemise liigutasõ näppu ja kõnõlõsõ läbi Interneti uma kaaslasõga tõsõl puul maakerrä. Kõik vähämbält pruuvva kõnõlda inglüse kiilt. Olõ-i tuu halv, a pelgä, et meile olõ-i viil peris teedä, et võimi ilma põhalda massikultuuri katlan rahvana är kaoda. A ku hoiami uma keele, meele ja kultuuri alalõ, sõs mi joht är ei kao.

Mõnõ aasta iist, ku olli Põlva maavanõmb, ütli ma Kaika suvõülikoolin Valgjärvel vällä mõttõ, et võisi tetä võrokiilse- ja miilse laulupido: et takast tougada tuud, midä Kaika suvõülikuul ja vana Võromaa seldsi kimmämbäs ehitäse: tetä Eesti kultuuri elojõudu rikkambas läbi võro vaimu. Midä mitmõsugutsõmb om üts kultuur, tuud inämb om täl elojõudu. Edimäne Eesti üldlaupido 1869. aastal tekḱ eestläisi ku rahva kujonõmist kimmämbäs ja kipõmbas. Sama sõnomi kandja võissi olla ka Uma Pido. Nii mõnõngi mõttõn olõ-i palĺo ka mi *alma materi* Tarto ülikooli võrdlõminõ Kaika suvõülikooliga.

Näemi Oravil!

21. Kaika suvõülikuul Oravil 7.–9.08.2009 kava:

Riidi, 7. põimukuu päiv

11 Sõit vällä buss Võro kerigu mant (NB! Pilet 30.-)
12 Sõit vällä liinibuss Põlvast (pilet 31.-)
10.24 Sõit vällä rong Tartost (pilet 44.-)

Suurilõ
14 Suvõülikooli vallalõ tegemine, teretäs rektor Klaasi Urmas
15 Lübecki Helve: Orava seldsi- ja kultuurielo, aoluu perräkaehus
16 Kooli muusõumi- ja kodoluutarõ kaeminõ üten Lübecki Helvega
16.30 Jüvä Sullõv: Vahtsõliina kihlkunna keelest
17 Saarõ Evar: Orava kandi kotusõnime, Orava õgadumeresoomõ keelih
18 Korbi Anu: Orava külä Tsiberih
20 Orava latsõ, rahvamuusigu, rahvatandsja, kirämehe ja - naasõ.

Latsilõ
15 Opikäük Silmäviilätte mano, Tudõrna raudtiitammi, kääpit ja Piusa kuupõ kaema. Piätüs Vana-Kordo elopaigah ja Oravil Vabahussõa samba man

Puulpäiv, 8. põimukuu päiv

Suurilõ
7 Tsirgulaulu kullõminõ Orava järve veereh
9 Ütehkuuh laulminõ Kalla Urmasõ vidämisel
9.30 Kiristaja Arvis: Vahtsõliina khk vanõmbast aoluust arkeoloogia perrä
10.30 Rosenbergi Tiit: Vahtsõliina Liphartdi ja Orava mõisa
11.30 Sulõ Aivar: sovhoosiaig Oravil
12 Kunnasõ Leo: Orava läbi sõa-aoluu
14 Bussisõit Orava kanti pite
19.30 Krabi külätiatri näütemäng «Ummbele vigatse' pruudi' vol 2»
21.30 Simman pundiga Anna Minna

Latsilõ
9.30 Liiva värmmine päälelõunadsõ liivatrükü jaos
10.30 Matkamängu ja tegemise
14 Tutvas saamisõ mängu
15 Tüütarõ: liivatrükk, koorõlahutaminõ, margapuuga kaaldminõ

Pühäpäiv, 9. põimukuu päiv

Suurilõ
9 Ütine laulminõ Järgi Urve vidämisel
9.30 Lübecki Helve, Reimann-Truija Nele, Salve Kristi: Vana-Kordo Vivva päält ja timä kuulsa kuulutusõ
10.30 Saarõ Evar: Oravilt peri lavastaja Sepä Pauli perekunna lugu
11 Rääski Mairo: Orava teievõrk ja raudtii
11.30 Järveküle Rein: Piusa jõgi, kala ja veski jõõ pääl
12 Uuringust «Midä oodõtas kultuurist võro keele- ja kultuuriruumih?»
12.30 Arotus võro keelest ja meelest
13.15 Suvõülikooli lõpõtaminõ

Latsilõ
9.30 Muinasjututunn Jansonsi Silvi ja Ojari Triinuga
10.30 Ärarvamisõ mäng

Kõikaig om nätä: Orava kultuurimajah om Vahtsõliina kihlkunna sugupuiõ ja Võromaa kindakirjo näütüs, Orava koolih muusõumi- ja kodoluutarõ.

Teedüst saa Laanemaa Kai käest tel 524 2025, kai@polvamaa.ee vai Ojari Triinu käest tel 5332 2153, www.voroselts.ee. **NB! Bussisõidu- ja söögisoovist andkõ Laanemaa Kailõ kimmähe teedä inne 4.08!**

MÄRGOTUS

Seene-maŕa pästvä

Kõnõldas, et Võromaal om tüüldä jäänü inemiisi inämb ku muial. Palĺo näist eläse parhilla suurõ osa aost mõtsan, otsva siini-marju.

Tuud tulõ õnnõ kittä: teenit rahha, süüt esi tervüslikku süüki ja tiit ütekõrraga viil sporti päälekauba! Latsõ saava kah niimuudu kooliasjo ostmisõs rahha koŕada: 450kroonidsõ koolitoetusõ võtť riik jo är.

Noilõ liinainemiisile, kiä esi seenen-maŕan kävvü ei saa, soovida minnä mõnõ maa-tutva mano vai turu pääle ja osta söögitegemise jaos noid siini-marju, midä mi uma inemise korjasõ. Muidoki sis mano ka meil vanal Võromaal kasvatõduisi kurkõ, tomatit, kardokit ja muud värskit kraami. Nii saa umma rahvast rassõl aol tukõ ja esi kah tervüsligult süvvä.

Mõni nurisõs, et mille turu pääl söögikraami iist sama palĺo vai eski rohkõmb küstäs ku poodin. A ma arva, et hää uma kraam omgi niipalĺo inämb väärt, et tuu iist tsipakõnõ inämb massa. Olku nii rassõ aig ku om, uma tervüse päält massa-i siski koonõrda.

HARJU ÜLLE, päätoimõndaja

UMA LEHT

Telmisenummõr 00917
Ilmus egä katõ nädäli takast tõsõpäävä
Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro
E-post: umaleht@umaleht.ee; info@umaleht.ee

Päätoimõndaja: Ülle Harju 78 222 21, 56 606 494, info@umaleht.ee
Keeletoimõndaja: Laivi Org laivi77@hot.ee
Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster 56 213 177, mariko.faster@gmail.com

Välläandja: Võro Selts VKKF
Trükjä: AS Võru Täht

Lehe välläandmist tugõva:
Riiklinõ programm «Lõunaeesti kiil ja kultuur» ja
EESTI KULTUURKAPITAL

Uma Leht Internetin: www.umaleht.ee

Paprõlehe-kujolist Uma Lehte saa lukõ ka Internetist www.netiajakiri.ee päält! netiajakiri

Vana Võromaa inemise piässi hinnäst kokko võtma ja vasta nakkama, et mi ilosit kotussit är ei häüsendedässi

Mi taha-ai Karulalõ Otõmpääd!

ELLERI KALLE, võrokõnõ

Karulan ni seo-nimisen rahvahuspargin om seo aoni küländki kõrd olnu. Vahtsit huunit om lubat eihtä õnnõ vana kotusõ pääle, vähembält hundament piät olõma, ilma ehitüslupa saa-ai.

No ostõ sis rikkapoolõ miis, Tamming nimi, Vahi-nimelidse kotusõ. Taa om õkva järve veeren, tükükene maad Ähijärve kunturist lõunõ poolõ. Seost kotusõst om teedä, et vanast olli sääl mõisa järvevahi. Kae, järvevaht olĺ nigu mõtsavaht, õnnõ timä ammõt olĺ järve ja kallu kaia, ei sis mõtsa, puud, egä mõtseläjit.

Üts ettevõtja vai säändene miis, eläs tä peris lähkün, sai hinele tuu Tammingu käest poträtsigu vai umbõs säändse ammõdi ja alosť ilda aigu tüüga. Taa olõs kinä ja illos olnu, ku õnnõ õkva ei olõs tuud kopa ja muu jovvulidsõ mekanismi ja tougat inämb-vähämb kogo kotus unikulõ. Sääl om sis segähüs maakivvest, savikivvest, puu- ja klaasitükest, kogo seost vanast kraamist, mis iks jääs vana kotusõ pääle videlemä.

Või olla õlitsit lupardit, plastmassi, värmipurkõ ja muud säänest. Ku seo tougatas järveviirse suu pääle – nigu om pelädä, õt tetäs –, sis säält immitses aastakümnit vihha järve.

Taasama lugu om imähüsplatsiga (*imbväljak*), miä om tett paiga pääle. Kaitsõalodsõ järve veeren es tohtnu muiduki ülepää imähüsplatsi tetä, muido päses tsolk järve.

Sis ütles taa mehekene, et huunõ olli nii määnü, et näid tasu-õs praavita. A sis tulõ küstä, et kost saiva naa ilosa pedäjäpuu, mis omma vannust palgõst saet ni küttes lahut!

Või olla, õt viil kõgõ halvõmp om seo, et kopaga om järveviirne suu vällä ammutõt. Ähijärve-sugodsõ järve man olõ-õi seo külh lubat.

Nii om häötet ruuturvast, maapõrmu (*huumus*), hukat vanna hüäd eihtüspuud, är lahut kats hoonõht, miä olli riigi puult väärtüslises tunnistõdu.

Karula hoitmisõ ütisüs võtť taaperäst kuunolõki kokko. Esitimi nõudmisõ vallavalitsusõlõ: ehitämine õkva piätä, taad inämp, et üttegi lahkmisõlupa olõ-õi vällä ant. Sama kõrraga tahami, et keskkunnainspektsioon olõs aśa mano puttunu ja aśatundjil lasnu kõik üle kaia.

Kõgõ inämp mi pelgä, et ku seol mehel ni timä potrütsikil asi hõlpsalõ kõrda lätt, sõs om tii valla tõisil.

Kuis sõs asi või käändä, saa egäüts Otõmpääl kaeman kävvü. Seo olĺ viil nätäl tagasi, ku sõidi tutvidõga säältkandist läbi. Ilm olĺ lämmi ja tulĺ tahtminõ tutvidõ latsõ järve tsusada. Mul olĺ meelen hüä järvekene, Inni Vidrike lähiksel. Sääl olĺ õkva latsilõ sündsä tsukõluskotus, liivadsõ põĥaga. Sinnä käve tsuklõma mitmõ külä rahvas.

A kos sa no! Kostestki päsee järve mano, egäl puul om aid iin ja sildi «Eravaldus». Kümnit maiu om ehitet. Eesti riigin piäs olõma õgamehe kallasraa säädüs, et inemine piät viikogo viirt pite kõndi saama. Otõmpääl tuu massa-ai. Määne om taa maastigukaitsõala mõtõ sääl, saa-ai joht arvu.

Väiku munamägi ku kogo rahva illos ja pühä kotus om häötet. Tsuklõma saa maainemine minnä kas umma lumpi vai Pühäjärve plaadśa pääle. A sääl om inemiisi täüs, olõ sis nigu räime pütün.

Karulan oldas taad miilt, et Karula piät jäämä Karulas, seo ilma ao Otõmpääd ei taha! Sama võidõlus käü aastit joba Haanin, Haani mehe taha ai Otõmpääd kah hindä mano.

Võro inemise üle vana Võromaa piässi hinnäst kokko võtma ja vasta naama, et mi ilosit kotussit är es häüsendedänü.

Ku vasta ei saisa, sõs tulõ taa, kedä Otõmpääl näemi. Seo olĺ jo umbõs samasugamanõ kotus ku Haani vai Rõugõ ümbrekund vai Krabinukk vai põĥapoolinõ Karula, a vet määne tä om nüüt!

Üts asi viil. Om säändsit mi ummi inemiisi, kiä avitasõ üten. Nää saasõ külh kõrras rahha, a kaĥo om suur tõisilõ ni lõpus või kannahta saia ka näide pere.

Nigu seo miis nüüt Ähijärve Vahil! Seo kõrd naka-ai tedä tan nimmama, a ku tä säändse aśaga viil piäs toimõ saama, sõs tulõ tä külh häütulpa köütä!

Rosenbergi Ivar: Põllumajandus ei saa ilmangi otsa!

Sõmmõrpalo valla Sulbi külä Roosu talu nuurperemiis Rosenbergi Ivar (24) valiti timahavva keväjä Võrumaa talupidäjide liidu juhatusõ esimees. Talutüüd om tä esä Aivari kõrval tennü poiskõsõst pääle. Suvõ algusõn lätś Ivar vanõmbidõ mant eräle elämä üten kaasa Jaana ja 1,5 aastadsõ tütre Kaisaga hindä remonditulõ majja Kahru külän. Paari nädäli iist peeti ka ammõtligu pulma maaha.

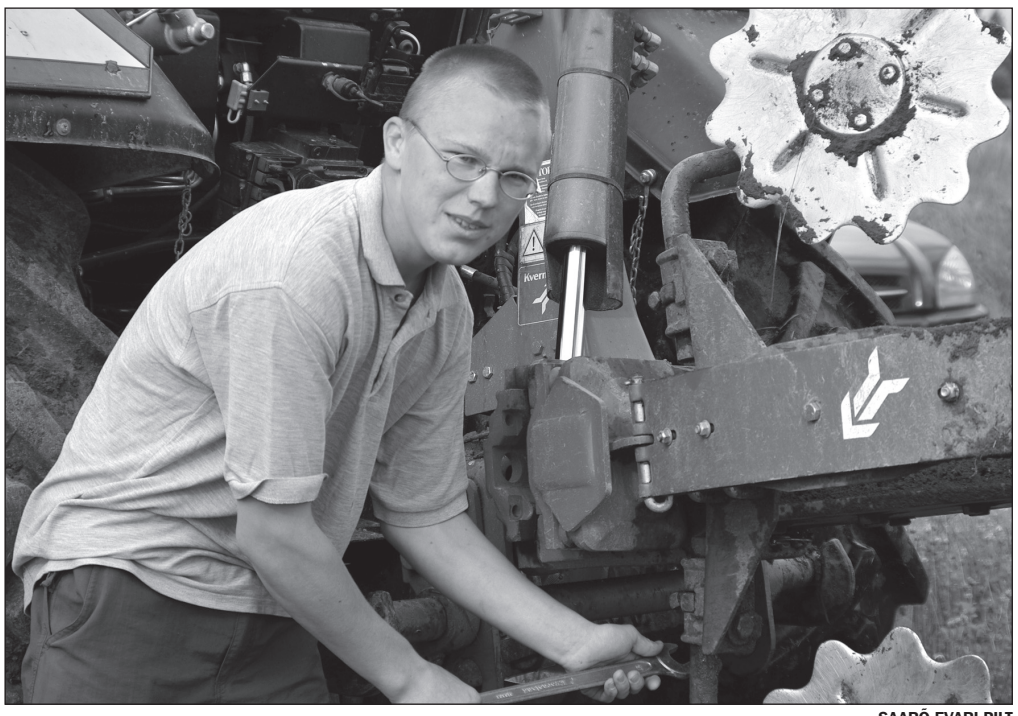

SAARÕ EVARI PILT

24aastanõ Rosenbergi Ivar om Võromaa talopidäjide liidu juhatusõ esimiis.

Esä Roosu talu om tavapõllundusõ talu ja su Väikeroosu talu mahetalu. Kas sa olõt perekunnan tuu mahemiis?

Juriidilidselt omma neo talu eräle, a tegelik tüü käü kuun. Põhilidsõ põllutüü tii ma esi är. Vahet ei olõ, et määndse nurmõ pääl ma olõ, kas om mahhemaa vai harilik.

Kas mahepõllundusõn aśa nii kääväki? Kas tuud lubatas?

Lubatas, ku om kimmäs, et matõrjaali ja toodang segi ei lää. A mi olõ esi väega huvitõdu, et Väikeroosu mahetoodangu ostja tuu seest määndsitki kihvte es löödnü.

Kumb tuutmisviis rohkõmb är tasus?

Jätimi timahavva rohkõmb maad mahhes. Parla om 300 hektääri mahhet ja 170 harilikku.

Kuigimuudu om vaia ellu jäiä. Tavatuutmisõ maaga proovimi ka kõik nii tetä, nigu piät, panda kõik väetüse ja kihvti ja kaia, kas sõs tulõ tuuga vällä vai ei tulõ. Tavatuutmist om vaia ka tuujaos, et riske veidikesegi maaha võtta. Mahheturg om viil kehväkene. Muidu möimi mahhevillä Taani. Mineväaasta kvaliteet es kõlba. Arvada nä es taha, et olõssi kõlvanu, selle et Euroopa turg olĺ ka villä täüs, näil es olõ lihtsäle vaia mi villä. Ku meil ei olõs tavatuutmist kõrval olnu ja väetüst võla pääle võetu, sõs ei olõs mi seod villä mitte kohegi müvvä saanu.

Olõ kah kuuldnu, et kokkuostja inne lepingut ei tiiki, ku lupat näide käest ka väetüst võtta. Omma iks rüüvli?

Ei saa nii kah üteldä. Farm Plant om mika peris ausa partner olnu. 2007 olĺ lepingu miinimumhind paika pant 1.50 pääle, a nä massi villäst iks kolmõ krooni ümbre, tuudaigsõt turuhinda. 2008. sattõ turuhind 1.50 pääle, a mi saimi iks lepingu miinimumhinna 2.05 kätte. Ku tuud es olnu, sõs mi ei olõski seoniaoni vasta pidänü.

Kuimuudu väikumb tuutja saa hinnäst är majanda?

Maru häste piät läbi rehkendämä. Mi kah tan talv otsa istsõmi arvudi takan ja mängsemi kõik plaani läbi. Keväjäs teimi otsussõ, et mahhet jako tulõ suurõmbas aia. A väikeisil om müümisel hädä, näide kogussit kiäki ei osta. Tasus iks minnä lõpptoodanguni ja tuud ütenkuun tetä. Kaarahelbit või tetä ka saa hektäri pääl toodõtust villäst. A tuu nõud investiirmist ja nõud tuurainõ saamisõs kompanjonnõ, kedä saat usku.

Läänen arvatas, et kvaliteettoodangut ei saaki väega suurõn katlõn kiitä.

Jah. Taanlasõ, kiä mi kaara ja rükä ostva, võtva inne proovi. Kõik partii saisva eräle suuri kottõ seen lõpptoodanguni vällä. Nii et ku vahepääl määnegi jama tulõ, sõs om teedä, kelle kaala tuu lätt. Mineväaasta üts suur veski kah pruuvsõ mahevilläga ärri tetä, a lassõ kõik ütte unikulõ kukada ja segäsi sinnä harilikku villä kah manu. Sõs ku lõpus Saksamaal ostja proovi tekk, sõs es kõlba inämb midägi tuust villäst mahhes.

Kuimuud taluliit pidänü põllumiihi tugõma?

Nõvvu andma ja kaema, et määndsitki ulĺõ säädüisi es tettü. A liikmõ pidänü esi kah aktiivsõmba olõma ja hellü tegemä, ku nä määndsegi andśagu plaani pääle trehväse. Ega taluliidu tüütäjä kah ei jõvva kõkkõ läbi lukõ, midä ammõtnigu kabinetten kirotasõ, ja läbi mõtõlda, et kuimuudu tuu peris ellu mõotama nakkas.

100 lehmä toetus?

Jah, tuu om üts näüde, kuis asju om altpuult aetu. Suuril piimätuutjil olli külh käe nakanu värisemä, ku tuud plaani loi, a ei olõ sääl midägi ülekohtulist. Kooni saa lehmäga tuutjist saava peris palĺo tuust api. Omgi õigõ, et vähämbäl tuutjal om eläjäpidämine man. Olõmi esiki mõtõlnu, et võtami eläjäpidämise kõrvalõ, et üts tüütäjä mano ja üte roboti jagu lehmi. A parhilla ei suta investiiri.

Kas olõt kunagi tahtnu põllumajandusõ mant är minnä?

Peris säänest mõtõt ei olõ, a säänest om külh olnu, et midä ma rabõlõ. Hää külh, sõida Valtra traktoriga, a söögirahha iks ei olõ. Veli käü Toftanin nõstugi pääl tüül, tä tiin must rohkõmb ja timä tüüaig om palĺo lühemb. A mullõ miildüs seo, et ma olõ esihindä peremiis. Ku taha, sõs maka hummugu kellä 11ni, a ma tiiä, et kimmäs aos om vaia midägi är tetä. Ku ma saa põllu pääle, sõs seo om mu jaos joba puhkus. Sääl olõt uman mullin seen ja tiit umma asja. A paprõtüüd ja muud säänest nii väega ei tahas.

Mis su hobi omma?

Džuudo, paar kõrda aastan iks võistlõ kah. Treeneriammõt om rohkõmb villä kandnu. Kuus vai säidse aastat tulõ joba är külh. Tuu om talvinõ tüü. Mul om hää miil, et mu opilasõ omma joba viis kõrda Eesti meistris tulnu. Väiku leeväraha kah tulõ.

Midä džuudo talupidämisele manu and?

Rahulikku miilt ja tasakaalun olõmist. Džuudon rõhutas distsipliini ja kõrra pääle. Ma tiiä viil talunikkõ, kes omma džuudotreeneri. Ja ku sul hindäl jõudu ei olõ, tulõ mõista vastast är kasuta. Ku rahha väetüst panda ei olõ, sõs tulõ mõista luudusõga kuunkõlan tetä.

Rahvalõ tiit kah ijärata?

Seod om egä talv tettü. Roosu spordiklubi omgi säändside asju jaos. Rallit sõitsõmi, a parla ei sõida. Sõitsõmi külh Tsiguliga, a iks om palĺo kallis.

Väiku Roosu ja poliitiga?

Reformieräkunda, kon mu esä liigõ om, ma õkva ei toeda, a ilmakaeminõ om mul külh hääpoolinõ. Reformi hädä om tuu, et nä ei tiiä põllumajandusõst suurt midägi. Tuun mõttõn om hää, et mu esä sääl om, sõs saa iks midägi üteldä, ku väega lahmmisõs lätt.

Kuis majanduskriisist häste vällä tulla?

Mõnõ mehe tõi seo kriis iks maa pääle tagasi. 2007 olĺ põllumajandusõn väega hää aastak ja kõik investiirsevä tegeligult üle. No naatas vast rohkõmb mõtlõma ja läbi rehkendämä.Tulõ iks uma eesti jonniga edesi tetä, mitte poolõlõ jättä. Põllumajandus pikän plaanin iks toit meid är. Põllumajandus nigu inemiisi söögivajadus ei saa kunagi otsa. Õkva halv olĺ kaia, kuis kõrralik põllumaa panti arõndusõ ala ja naati sinnä kipskuutõ ehitämä. Tulõvigun om nigunii ilman nälg, nii et maad tasus hoita. Ku parla ei olõ seod terävillä kellelegi vaia, sõs võissi jo tetä bioenergiät, bioetanooli.

Tuu võtasi ka nafta otsasaamisõ šokki veidembäs, ku tuu ütspäiv kätte tulõ. Biokütte tuutmist piät parhilla muiduki tugõma, a tuu pääle riikligult viil palĺo ei mõtõlda.

Küsse **SAARÕ EVAR**

Hurda Jakobi jalajälgi pite

ALLASÕ TIIA

Kuulsa Hurda Jakobi suust nuurmehe Hurda Mihkli (22) meelest või pallʼouuritust Hurtõ suguvõsa luust sõski viil ütte-tõist põnõvat vällä tulla.

25. hainakuu pääväl tähüstedi Põlvan ja Himmastõn Hurda Jakobi 170. sünnüaastapäivä. Tõisi siän kõnõl ettekandidõ jaon Hurda Mihkli, kiä om suurmehega köüdet kattõ liini piten. Esä puult om Hurda Jakob tälle vanavanaesä vanavanaesä velepoja poig. «Hurda imäpuulnõ tädi om mu otsõnõ esiimä,» selet nuurmiis, kinkalõ suguvõsaluu uurminõ pakk kõrrast inämb huvvi. Taa peräst jätse tä ka Maaülikoolin maastiguarhitektuuri tudiirmise ja nakaś hoobis Tarto ülikoolin aoluku opma.

Tiidmine, et oldas tähtsä mehega ütest suust, jõudsõ Mihklile peräle jo säitsmeaastadsõn poiskõsõn. Edimädsel Hurtõ suguvõsa üte haro kokkotulõkil. Tuu peeti 1994. aastagal Lääne-Virumaal Vinnin.

Timahavva piimäkuul peeti Hurtõ kokkotulõk Himmastõn, suurmehe sünnükülän. Seokõrd olliva edimäst kõrda kohal ka Hurda Jakobi hindä perrätulõja Saksamaalt ja Itaaliast. Tõisi hulgan ka Hurda Jakobi pojapoja poig Erik Saksamaalt, kinkalõ olʼ seo edimäne Eestin-käük.

Kokkotulõgipäävä alostusõn olti Põlva surnuaian Hurda Jakobi vanõmbidõ havva pääl, niisama timä kodo Lepä talo muro pääl. Päävä lõpõtusõs olʼ Erik väega liigutõt olnu ja ütelnü, et edimäne jää-i täl perämädses Eestin-käügis.

Mihkli kõnõl, et edimält olʼ näide perren kõgõ suurõmb suguvõsahuvilinõ timä noorõmb veli Madis (19). «No opp tä Tarton Treffneri-koolin, käü egäsugumaidsil olümpiaatõl, täl olõ-i inämb aigu. Kähri Liinaga, mi suguvõsaluu kõgõ suurõmba tundjaga, võtsõgi 2003. aastagal ühendüst Madis: taa olʼgi väega tähtsä samm mi mõlõmba perekunnaluu-uurmisõl.»

Mihkli üteʼ, et Hurda suguvõsalugu om külh peris häste läbi uurit, a sõski või üttetõist põnõvat löüdä. Näütüses om kirändüsmuusõumin olõman Hurda Gunnari kirä Lenderi Hennole ja Hurda Mihklile (*Gunnar olʼ innenimmat Hurda Eriku esä* – UL).

«Tan omma saksakiilse kirä, midä mu teedä olõ-i viil ümbre pantu egä uuritu, põnnõv, miä säält Hurda perre kotsilõ või vällä tulla,» uut Mihkli. «Taa Hurda Mihkli olʼ mu vanavanaesä Juhani veli. Mihkli elli USAn ja kiroť Gunnarilõ, kiä elli Saksamaal Koblenzin. Nii sündü näide vahel kirävahetus.»

Selgüst Hurda Joosepi duellilukku

Ku Erik käve Eestin, sõs võtť tä üten koopia noist kirjust, miä Mihkli olʼ Gunnarilõ kirotanu. Taa om esieräline perekunnaaoluulinõ matõrjaal, kost tulõ põnõvit asju vällä. Näütüses Mihkli lelle Joosepi duellilugu. Mihkli esä veli Hurda Joosep opsõ Tarto ülikoolin edimält usutiidüst, ildampa filoloogiat. 1879. aastagal hiideti Joosep duelli peräst Tarto ülikoolist vällä.

«Täl olʼ olnu haakiminek üte vinne suust tudõngiga. Tuu olʼ ütelnü Joosepit oťapojas ja kõkkõ Eesti rahvast oťarahvas. Nii sündünügi katõvõitlus, mink käügin Joosep uma vastadsõ maaha lei. Taa iist hiidetü Joosep kolmõs aastas ülikoolist vällä,» kõnõl Mihkli.

Kukki perekunnalegend kõnõlõs Joosepi ülikoolist vällä hiitmisest, olõ-i Mihkli arhiividokumendest taalõ legendile viil tõõstusmatõrjaali löüdnü. «A näüs noh!» luut Mihkli. Aoluuarhiivist peri Hurda Joosepi gooti kirän isikutoimik saa kimmähe pia ümbre pantus.

Aoluutudõng Hurda Mihkli om uhkõ, et tä om kuulsa Hurda Jakobi suust. Suurõ sugulasõ suurõst tüüst köüt Mihklit kõgõ inämb rahvaluulõ üleskirotaminõ ja tõisi härgütamine rahvaluulõt korjama.

PARHOMENKO EDUARDI PILT

Hurda Jakobi 170. sünnüaastapäävä puhul tettü võistlusõlõ kirodi koolinoorõ 39 vana-ao perreluku

Võistlusõ «Mino perre vana-ao luu» parõmba tüü:

10.–12. klass
1. Hurda Madis (juhendaja Hurda Mihkli) Tarto Treffneri G
2. Aarna Carmen (juhendaja Klaasseni Katrin) Ahja G
3. Nikopensiusõ Tarmo (juhendaja Espenbergi Allan) Põlva ÜG, Vaniko Kerttu (juhendaja Kähri Liina) Tallinn

8.–9. klass
1. Heeringõ Hanna (juhendaja Ibrusõ Arne) Räpinä ÜG
2. Peterselli Kristiina (juhendaja Ibrusõ Arne) Räpinä ÜG
3. Salomoni Kadri (juhendaja Ibrusõ Arne) Räpinä ÜG, Talivätsingi Kadri (juh. Klaasseni Katrin) Ahja G, Toropi Kristel (juh.Klaasseni Katrin) Ahja G, Külaotsa Kristel (juh. Espenbergi Allan) Tilsi PK

6.–7. klass
1. Määritsä Nele-Kateriin (juh. Määritsä Ulve) Rosma Johannese kuul
2. Sellise Triin (juhendaja Sellise Ell) Valgjärve PK
3. Uibo Andrea (juhendaja Uibo Andres) Põlva KK

«Uskmalda lugu, tävvelik üllätüs!» imehť Hurda Jakobi nimelidse Põlva rahvaharidusõ seldsi juht Villa Sirje tuud, et Hurda 170. sünnüaastapäävä puhul tettüle koolinuuri uurmisvõistlusõlõ «Mino perre vana-ao luu» kirotõdi 39 tüüd.

«Naid kõiki lukõ olʼ nii põnnõv nigu romaani elost hindäst,» kõnõl Villa Sirje naist tõist uma saalõ inemisele, kiä minevä puulpäävä tulli Hurda Jakobi tsõõrigu sünnüaastapäävä pidopääväle.

«Sõski lõvvüs nuuri, kiä pidävä ummi juuri tähtsämbäs arvudimängest ni «tsilmisesthängmisest»,» kitse nii opilaisi ku näide juhendajit ka Põlva maavanõmb Sibula Priit.

Räpinä ütisgümnaasiumi 9. klassi tütrigu Salomoni Kadri, Heeringõ Hanna ja Püve Dairis üten oppaja Ibrusõ Aarnega (pildi pääl) olliva üte naist, kiä saiva Hurda sünnükotussõn Himmastõn Lepä talo muro pääl uma tüü iist kittä.

ALLASÕ TIIA PILT

Räpinä tütrigu ütli, et näide tüü sündü umast huvist, mitte oppaja sundusõst. Kadri uursõ uma vanaesä eloluku, Hanna umma sugupuud (kohe kuulusõ tõisi siäh ka kats tunnõtut Heeringõ Hindriku nimelist inemist) ja Dairis aastakümnit Räpinä kandi koolõh matemaatigat opanu Mähari Aino luku.

Villa Sirje sõnno perrä tetäs koolinuuri tõiest neläs Hurda-seldsi kodoluukogomik.

Vanõmba astmõ võidutüü kiroť Hurda suguvõsast peri Tarto Treffneri gümnaasiumi opilanõ Hurda Madis. «Taa tüü põhalikkus ja kõrralidsus anď silmä ette ka väega palʼo kirotanu kodoluu-uurja kirotuisilõ,» kitť Villa Sirje. Madisõ tüütegemist juhenď veli Mihkli.

Seldsi-iistvõtja sõnno perrä tulʼ palʼo häid töid ka näütüses Ahja keskkoolist (oppaja Klaasseni Katrin, avvohinna saanu tüü kirotaja Aarna Carmen). Väega tulbi olli ka Tilsi, Sabõrna, Kruutusõ ja Valgjärve kooli ja Põlva kuulõ latsõ.

ALLASÕ TIIA

Kikkaseenekuning lää-i kodo veidemb ku viie kilo siiniga

PEEDOSAARÕ KAISA

Mõts om siini ja marju täüs, a ka korjaja ei maka. Kipõnäpp või tiini eski 5000 kruuni kuun. Ku saagi esi turu pääl maaha müüt, sis viilgi inämb.

Navi küläst peri Otsa Kallõv (47) om saanu kokkoostjidõ käest hindäle hõigunime Kikkaseene-kunn. Eski tuu väidse pää, minka Kallõv siini korjas, om sama kõllanõ nigu kikkasiin. Mõtsu piten om tä roitnu joba 17 aastakka.

Kallõv selet, et korilusõst om saanu timä põhitüü: aasta tagasi tetti tä Wermon tüült vallalõ. Abiraha lõppi keväjä är, a suvõl naksi seene näläst vällä avitama. «Kolmõ kuuga teeni nii 15–16 tuhat kruuni,» om tä kokko rehkendänü. Veidemb ku viie kilo siiniga miis hindäl kodo minnä ei lupa.

Kukki seenekorjaja ja kokkoostja piässi umavaihõl klapma, sis ütskõrd kutsõ Kallõv seeneautolõ politsei vällä: «Näil es olõ lupa, massiva kikkaseenekilost õnnõ 25 kruuni, a Talʼnan Nõmmõ turu pääl müüdi näid 200 krooniga,» selet miis pahatsõlõ.

Turu-uuringut tege Kikkaseene-kunn Interneti abiga, küsüs sõpru käest.

Kikkaseene-kunni käest om proomit eski timä häid kikkaseenekotussit vällä meelütä: pääliinan elävä sõsara naabri osti tälle pudõli konjakit, et tä tsommin pääga salahusõ vällä kõnõlnu. Es lää õnnõs, a umast seenekotussõst võit väega ruttu ilma külh jäiä: «Ku kaet, et õnnõ raotu om perrä jäänü, lätt miil haigõs,» seletäs Kallõv.

Mõtsa lätt tä hariligult 10 paiku hummogu ja hulk kuus-säidse tunni.

Küsümise pääle, kas siini löüdmises om ka hääd õnnõ vaia, vastaś Kikkaseene-kunn tähtsäle: «Olõ-i tan määnestki õnnõ vaia, aastidõ pikkust kogõmust õnnõ!»

Kikkaseene-kunn Otsa Kallõv hoit käen pangi 4,8 kilo kikkasiiniga.

PILT ERÄKOGOST

Kalõvi käest ostva siini nii tutva rikka kalamehe ku ka näütüses parhillanõ Brüsselimiis, Navil piaaigu Kalõvi naabri Padari Ivari. «Ivaril olʼ külän ärimiis Saarõmaalt. Tuu nurisi, et mille ma 50 kruuni kilost küsü, ku Kurõssaarõ turu pääl küstäs 40. Ma sis ütli, et kodotuuminõ mass kah midägi,» kõnõlõs Kallõv.

Kikkaseene-kunn mõtsan puutäid ei pelgä: vaktsiin om tettü. Tõnõ lugu om hussõga, näid pelgäs tä väega. 17 mõtsa-aasta joosul om tä siski õnnõ kolm kõrda hussi trehvänü. «A üte kõrra olõ kahruga kokko trehvänü. Vilisti ja kahr panď putku,» selet miis.

Ettevõtligumba möövä siini-marju turu pääl

Verska miis Lauga Toomas (62) saa uma kikkaseene õnnõ kodokandi mõtsust ja müü maaha Võro turu pääl. Hinnas küsse tä minevä puulpäävä 70 kruuni kilost ja ostjit puudu es tulõ, kukki mõni möi ka 50 krooniga. «Kokkoostu kah iks vii, sääl om mastu nii 45–50 kruuni kilost,» selet Toomas. Mõtsa lätt miis hariligult inne turupäivä.

Ku mehe korjasõ siini, sis naisil jakkus kannatust ka musťkit koťada. Puulpäävä Võro turu pääl musťkit möönü Raimeti Tiina (41) küsse liitri marju iist 25 kruuni.

«Ostõtas häste, selle et om ju tiidä, et musťkas om rohomari – hää kõtulõ ja silmile kah,» selet Tiina. Kokkoostu tä marju ei vii, pidä tuud hinda palʼo väikus.

Maťakorjaja om Tiina olnu latsõst pääle. Päält tuu, ku Võro Juustun tüüd teten küle «är tõmmaś» ja tuuperäst pinsi pääle pidi jäämä, jäi mõtsan hulkmisõs ja marju otsmisõs küländ aigu.

Võro bussijaama man sais iks seene-maťa kokkoostmisõ massin.

Trehvsi tuu man tütärlast (umma nimme tä taha-es ütelдä), kiä vii uma saagi õnnõ sinnä. Saagi ja hinna üle tä es kurda. «Korja massinaga. Katõ tunniga korja 12liitridse pangi iks täüs. Kats tunni viil koton puhasta kah. Kokkoostun saa «palgas» 150–160 kruuni,» selet tütärlats, kiä käü marju korjama Nursi kanti.

Korjaminõ olõ-i niisama kerge

Pruuvsõ Tsirgupalo mõtsan ka uma naha pääl är, kuis om siini-marjuga päätoidust tiini.

Kõgõpäält korssi õnnõ musťkit. Et ma näist korjamisõ massinist väega ei piä, sis olli abis näpu.

A sis jäivä maťa väega hõrrõs ja mõtlimi autojuhiga, et kaemi viil tsipakõnõ edesi Tsiatsungõlma laskõtiiru mano.

A sinnäsõidu pääl jäi auto aknõst silmä tiiviirse kikkaseene. Naksimi sis noid korjama ja kokkovõttõn saimi katõ pääle umbõs kilo kikkasiini ja kats killo musťkit.

Et mitte nii väiku saagiga kokkoostun hindäle häpü tetä, sis mõtli, et keedä iks musťka moosis ja kikkaseene panõ purki. Nii saa talvõl ka iks midägi hamba ala.

Mõtsaveli anď häiret

SAARÕ EVAR

KOHA PRIIDU TSEHKENDÜS

Taa luu kõnõlď mullõ Mõtsa Helmut, kinkalõ taad olď kõnõlnu kadunu Tähe Karla Sõmmõrpalo vallast Mäeküläst.

Tuu olď vast nelläkümne viiendä aasta süküs. Karla, mõtsaveli nigu palľo muuki tuudaigu, astsõ Osola ja Sõmmõrpalo vahelidsõ mõtsatii pääl, ku kuulď autu jõrinat. Hain olď loho kottal häste likõ ja tä es viisi tii päält kõrvalõ minnä, kes tan iks sõit, või-olla kooperatiivi massin. Kõrraga tulď käänü takast vällä Vinne sõaväe veomassin soldanidõga. Edimält olď hiitümine suur. A sõs naaś Karlal pää tüüle. Ku ma nüüt kõrvalõ putka, sõs saava nä kõrraga arvo, et midägi om kahtlast ja tulõva takan. Mällipalo om küländ valgõ mõts kah, tan ma näide iist är ei joosõ. Vaia rinnaga pääle minnä! Nii otsusť Karla ja naaś autolõ vasta juuskma. Esi rehkse kässiga, rüükse appi ja kobisť vehkmise päält püssä kah mäntli alt ola pääle. Ku nä tõnõtõsõ kottalõ sai ja autu kinni pidi, naaś Karla läbi tehkmise hädäldämä: «Minke ruttu, mõtsavele omma Osolan sisen! Hävitüspataljoni miihi püüdvä. Tõsõ omma jo vast kõik tapõdu, ma ütsindä sai viil tulõma!»

Muidoki ei saa pääle kaiõn arvo, määne vinne vindiga nolk om mõtsaveli ja määne hävitüspataljon. Autu soldanidõga panď tävve lauluga minemä ja Tähe Karlal olď aigu pakku minemises küländ. Ku Osola pääl es olõ kiäki mõtsavelli nännü, saiva vindläse arvu külh, et näid olď nõnast veetü ja sõidi mõtsa vahelõ tagasi, a mõtsaveli olď jo üle suurõtii Kurõnurmõ mõtsu poolõ minemä plaganu.

Muidu es olnu taa lugu kõnnõväärtki, a es lää puult aastat, ku 13. paastukuu pääväl 1946 tulliki mõtsavele suuri jõudõga Osolalõ sisse, võti pääväs aos võimu üle ja tapi är suurõ hulga nõvvokogo aktivistõ. Ku tuust Võrolõ teedä anti, olď täütevkomitee miihi edimäne mõtõ, et kas jäl tege kiä ulli nalľa vai.

Taa om tõtõ jutt, ku nüüt Tähe Karla es võlsi, selle et Helmut kunagi ei võlsi ja hindä iist ma või kah vastuta.

Folk vai tsolk?

RUITLASÕ OLAVI, hindaja

Egäl hindäst lukupidäjäl maakunnal piät olõma uma folklooripido. Villändil om Villändi Folk, Viromaal Viro Folk, Hiiumaal Hiiu folk, Võrol folkloorifestivaal. Ku sa olõt umavalitsus ja sul õks umahindä folkloorifestivaali ei olõ, om kõik su kultuurielo üts õnnõdu tsolkloorifestivaal. Noid, kiä folki mõistva laulda, om palľo kõrdo veidemb ku noid, kiä tsolki laulva. Suurt vahet ei olõ: inemise omma meil lepligu, nä söövä häämeelega nii folki ku tsolki. Anna õnnõ kätte!

Tsolgi- ja folgibändel vahet tetä ei olõki lihtsä ja ma hinda näid vällänägemise perrä: midä tsolgimb bänd, tuud ilosampa omma bändiliikmõ rõivin. Värvilidse helkvä litrikese, volangi... Ku näet laulja jalan kauboisaapit, sis võit kimmäs olla, et tsolk mis tsolk.

Folkmuusigu mängvä perimüsmuusigat ja nägevä sama kakõnu vällä ku inemise vanastõ näivä: pikki kaṁmalda hiussiga, kimmäle pügämäldä kanglialotsiga. Ku tsolkbändi laulja om inne ülesastmist hindä pääle valanu puul pudõlit nuhevett, sõs folkbändi laulja haisasõ hii ja hobõsõsita perrä, püksiperse om vasta morro hõõrdmisõst rohilinõ ja suka haisasõ päältkaejidõ viimädse riani vällä.

Egäs inemise elokõnõ olõ-i kah midägi muud ku üts lühkene festivaal. Bändi istusõ Tuumpääl, miä om lava iist, ja jorotasõ vahetpidämäldä kõiki meediäkanalit piten.

Ku olď majandusõ nõsõminõ ja elo hää, sõs lauli nii sotsaaldemokraadi ku keskeräkund ja rehvorm folki, no ku om masu aig, tulõ säält joba pikembät aigu puhast tsolki. Tenoligu kullõja, nigu ma, jaos ei laula joba pikembät aigu mitte kiäki.

Padar olď mi kõgõ parõmb folklaulja, tuu mõskmada pää jutt õnnõ kinnüť tuud, a no saadõti tä mitmõs aastas maailmatuuri pääle. Vanilla Ninja kõrbi Saksamaal läbi, nüüt om kõik mi perimüsmuusiga Ivaripoisi käen.

Oodami är, seo parhillanõ tsolkloorifestivaal olõ-i igäväne. Ivari tulõ tagasi, tõmbas käe kalju kammitsasta, lüü ilma helisemä... Kül sõs jälki saa raadionupu vallalõ käändä, aolehe põlvi pääle sirota...

Latsilõ

Vastussõq saatkõq Tartu 48, Võro liin 65609 Uma Leht vai info@umaleht.ee.

Manoq kirotagõq uma nimi, vannus, aadrõś ja telehvoninummõŕ. Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsiraamatit vai kasette ja Uma Lehe klepse.

Mineväkõrdsõ mõistatusõ õigõ vastus om *mustik*.

Avvuhinna saa **Paasi Helis (14)** Kohtla-Järvelt.

Kas tunnõt vana Võromaa kotussit? Passidaq kotussõnime edeosa õigõhe paika! Tummõmbist kruudukõisist tulõ vastussõs üts suvinõ ütelüs. Tuu saadaq meile ildambalt 6. põimukuu pääväs!

HAINA... SÕMMÕR... JÄRVE... KIKKA... VERI... KAAG...
PAGANA... RUUS... TÄNNÄS...SAVI... MÄGI... MEHI...

__ __ __ __ __ __ - PALO
__ __ __ __ __ __ - OJA
__ __ __ __ __ __ - MÄE
__ __ __ __ __ __ - KÜLÄ
__ __ __ __ __ __ - ORU
__ __ __ __ __ __ - SUU
__ __ __ __ __ __ - ORA
__ __ __ __ __ __ - MAA

__ __ __ __ __ __ - JÄRVE
__ __ __ __ __ __ - OTSA
__ __ __ __ __ __ - KUURMA
__ __ __ __ __ __ - SILMÄ

Ülesandõ märke vällä **PERÄMÄDSE ENE**
Pildiq teiväq **FASTRÕ MARIKO** ja **SAARÕ EVAR**

Kae võrokeelitsit Jussi-multikit www.lastekas.ee päält!

Tossu Tilda pajatusõ

Hõõgvein

Miis naaś laadust kodo astma. Tä olď Taľna karastusjuukõ lahvkast pudõli kurõmaŕaveini ostnu. Et astu olõs jõudsamb, lasḱ üle pudõlisuu veinikeist. Laadu pääl olď üten tutvidõga kah juudu. Miis tundsõ, et om peris är väsünü.

Istõ tii viirde puhma ala puhkama, a silm vaiu kinni. Sääl tä sis lämmä päävä käen magasi, vallalinõ veiniputõl kõrval. Tutva noorigu trehvsi tiirata piten müüdä minemä.

«Kae no Karlat, tege tan hõõgveini!» naarď üts noorik.

«Peräkõrd vii kodo naasõlõ!» itsiť tõnõ vasta. «Ja saa uma kosti iist tulidsõ muśo,» hõigaś edimäne suurõ naaruga. Jo nä tuud naist väega häste tiidse, et asi näile nalľa tekḱ!

Kokkohoitminõ masu aigu

Tuu leti man, kon naisi ilosas tegemise kraami müüdi, tüüneli palľo egän vannusõn naistõrahvit.

Üts tütrik anď kogõmalda vanõmbalõ daamilõ poksu vasta näko. Tütrik hiitü väega är ja naaś andis pallõma. Daam üteľ, et olõ-i hätä midägi.

«A ku olõs silmä sinitses löönü!?» hädäld tütrik. «Sis olnu õs mul vaia silmäluukõ võõpamisõ värmi osta. Tuu om jo suur kokkohoitminõ masu aigu!» rahusť tedä vasta silmnäko saanu provvakõnõ.

Kuuluda

Kuulutusõ tel 78 22221, info@umaleht.ee

Teemi är!

Teemi ti maamajja kõrraligu joogivii- ja tsolgisüsteemi! (Möömi ja panõmi paika septiku-kogumispaagi, ehitämi kanalisatsiooni- ja viitorostigu). Teedüs: www.jyritoru.ee, jyritoru@jyritoru.ee, tel 5814 5117, 515 1985.

Teemi **eelektritöid.** Tel 5194 5713.

Panõmi **uulidsakivve**. Tel 5194 5713.

Müü

Müü **tsukõrd** (50 kg koti seen). Hind 630 kruuni. Tuu kodo kah! Tel 550 7500.

Müü hääd pindre**kurki**. Teedüs ja telmine tel 503 1133.

Muu

Nõstuki rent (12m). Tel 5194 5713.

Otsi **põdra seereluud** (muinasaigsõ kammi perrätegemises) ja **kahru küüst** (ripatsis). Tel 5341 8765.

HURMIORO PERREPÄIV

8. põimukuu pääväl (8.08) kell 12
Savi talon Hurmi külän Kanepi vallan

Saa batuudi pääl hüpädä, kodoeläjit kaia, sepikuan rauda rako, põllurallirаa pääl maruta, külätii pääl hobõsõvankriga sõita, maapurjekasõitu pruuvi, järve pääl paadiga sõita, vahtsit tiidmiisi, jalgrattaga vikursõitu tetä, jalgpalligolfi, indiakat, võrk- ja korvpalli mängi, tutvas saia 10 aastakka taloturismi kõrraldanu Hurmioro perretsõõriga, kaia filme, kävvü puuriidabaarin ja olla lihtsähe mõnusalt üten uma perrega.

Kell 14 vahtsõ vihu
«Minu koduküla Hurmi 2009» näütämine
Päävä lõpus **kodonõ näütemäng «Kus on minu koduke...»**

Teedüs tel 517 4470, www.hurmiorg.ee

XVI Seto Kuningriik Luhamaal 1. augustil 2009 XVI Seto Kuningriik

XVI
Seto Kuningriik
Luhamaal 1. augustil 2009
algusega kell 12

Kuningriigi viisa mass 50 krooni
Seto rahvarõivih tasuta
Latsõ' tasuta
Sõiduauto parkminõ 25 krooni
Bussi parkminõ 50 krooni

Viisa mass eelmüügist 40 krooni
tasuda kuni 29. juulini Misso Vallavalitsuse arvele
10402006976001, makse kirjeldus "Seto Kuningriik"

10.00-12.00 Piiragu, sõira, leevä, õllõ, veini, hansa vastavõtminõ võistlustõ jaost
11.00 Sõnolisõ võistlusõ teema vällähõikaminõ
12.00 Kuningriigi päävä vallalõtegeminõ
Ülembsootska tulõk
Valitsemisõ üleandminõ
Kuningriigi välläkuulutaminõ
Lipu nõstminõ ja hümni laulminõ
Setomaa ülembsootska kõnõlõminõ
Hõigatas vällä kuninga käsu'
Tervitüse'
Võistlustõ vällähõikaminõ
12.30 -16.00 Võistlusõ:
sõnolinõ
pillimiis ja kandlemängjä
kasatski- ja karguselüüjä
vägümiis
valitas sõirategijä, leevä- ja piiraguküdsäjä
valitas veini- ja õlletegijä, hansaajaja
tutvustatas ja selgitedäs paremba käsitüü'
16.00 Külälisesinejä
17.00 Setomaa ülembsootska valiminõ
17.30 Kuninga meistridõ välläkuulutaminõ
18.00 Sõaväe paraadnäütüs
18.45 Lõpõtaminõ
19.45 Kirmas ansambliga Vana Kallim

Kontakt: Misso Vallavalitsus, tel 5107041, 785 6144, vald@misso.ee

XVI Seto Kuningriik Luhamaal 1. augustil 2009 XVI Seto Kuningriik

XVI Seto Kuningriik Luhamaal 1. augustil 2009
XVI Seto Kuningriik Luhamaal 1. augustil 2009

Telli Uma Leht Võromaalt peri sõbralõ, tutvalõ vai sugulasõlõ!
6 kuud – **60** kr, **12** kuud – **120** kr **Telli saa tel 78 22 221, info@umaleht.ee**
Umma Lehte saa Võromaal ja Setomaal Lehepunkti müügikotussist, Tarto pääpostkontorist ja Talinast Ateena raamadupoodist